

Museums of Education and International Collaboration with Exhibitions: Experiences of Slavic Speaking Europe

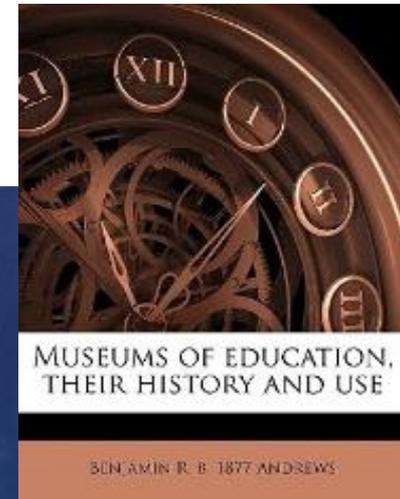
Slovenian School Museum,
the national museum of education

Museums of education & traditional international connections

- pre-WW1 activity of the **School museum in Wrocław (Schulmuseum Breslau)** with presentation of school museums in the world:
- **Max Hübner (1855-1916), Die ausländischen Schulmuseen.** Breslau, Veröffentlichungen des Städtisches Schulmuseums zu Breslau, 6; 1906.
<http://runeberg.org/salmosen/2/12/0033.html>
<http://www.e-periodica.ch/cntmng?pid=pio-001:1912:33::37>

- **Museums of education - Their history and use,** by Benjamin R. Andrews, New York 1908
<http://scans.library.utoronto.ca/pdf/2/30/museumsofeducati00andruoft/museumsofeducati00andruoft.pdf>

- inspiring publication of MUPEGA – Pedagogical Museum in Santiago de Compostela, Galicia, Spain (**Os museos da educación en Internet** / Museums of Education on Internet, 2004, ed. Vicente Peña Saavedra)

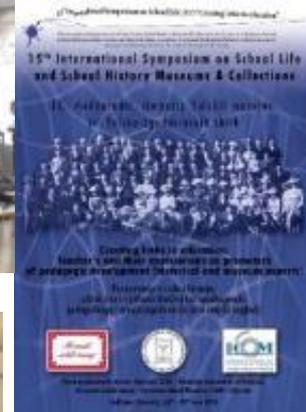
the biennial International Symposium of School Museums (since 1984) ...

- 13th, 2009, Rouen (France)
- 14th, 2011 Brixen/Bressanone (Italy)
- 15th, 2013 Ljubljana (Slovenia)

<http://www.ssolski-muzej.si/slo/symposium2013.php>

- 16th 2015, Ballarat, Sovereign Hill
Schools (Australia)

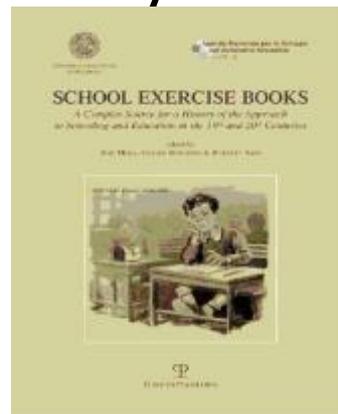
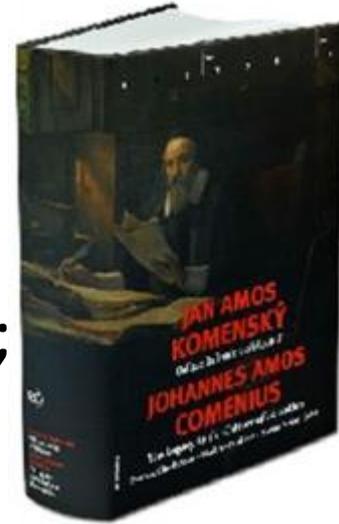
<http://www.iasmc2015.com.au/program/>

- Michael Ward

Intern. conferences & exhibitions as the path of international collaboration...

- Prague – Comenius: The Legacy to the Culture of Education , 2009, 2013
- Bratislava - Kindergartens, 1999
- School exercise books - Macerata 2007, 2010;
- Ljubljana 2011-13
- Zagreb - education in 20th century, 2001
- Gabrovo and history of education, 2008, 2013

Slavic countries

Belarus

Bosnia and Herzegovina

Bulgaria

Croatia

Czech Republic

Macedonia

Montenegro

Poland

Russia

Serbia

Slovakia

Slovenia

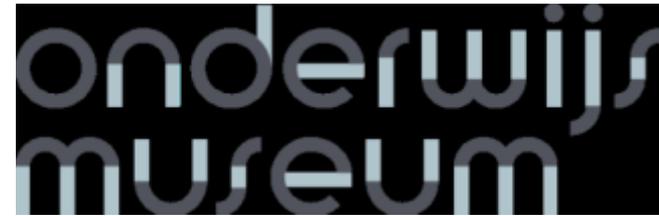
Ukraine

*Area conected with Scandinavia & Baltic,
Germany & Italia & Mediteran,
with Greece & Bizantium / Ottoman Empire
Lands between: Austria – Hungary –
Romania...*

national museums of education

- very rare in Europe (e. g. **France/Rouen, the Netherlands /Rotterdam than Dordrecht;**
by the end of 2008 also **Denmark / Copenhagen**).
- an exception are **Slavic countries:**
  - **central museums of education in 7 states** (Bulgaria, Croatia, Czech Republic, Serbia, Slovakia, Slovenia, Ukraine),
  - some regional museums and museums dedicated to specific types of schools or pedagogues (Belarus, Poland, Russia).

*Danish School Museum,
Copenhagen*

National museums of education in Slavic countries

Bulgaria,

Croatia,

Czech Republic,

Serbia,

Slovakia,

Slovenia,

Ukraine

- Bulgaria – Национален музей на образованието / National Museum of Education, **Gabrovo**
- Croatia – Hrvatski školski muzej / Croatian School Museum, **Zagreb**

НАЦИОНАЛЕН МУЗЕЙ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÉ MUZEUM A KNIHOVNA J. A. KOMENSKÉHO

- Czech Republic – Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského, Praha / The National Pedagogical Museum and Library of J. A. Comenius, **Prague;**

National museums of education in Slavic countries

Bulgaria,
Croatia,
Czech Republic,
Serbia,
Slovakia,
Slovenia,
Ukraine

- Serbia – Педагошки музеј, Београд/ Educational museum, **Belgrade**;
- Slovakia – Múzeum školstva a pedagogiky - MŠaP, Bratislava / Museum of Education and Pedagogy (MSaP) **Bratislava**;
- Slovenija / Slovenia - Slovenski šolski muzej/ Slovenian School Museum, **Ljubljana**
- Ukraine – Педагогічний Музей України, Київ / Pedagogical Museum of Ukraine, **Kyiv**;

múzeum
školstva
pedagogiky

Paths of education in the Slavic world

opening 22th December 2016 with 10 presented countries

Exhibition - 13 countries together from May 2017

- Historical Association of Slovenia
- FSK Forum of Slavic Cultures
- *Ministry of Culture - Slovenia*

authors: museums of education

- Беларусь / **Belarus** – Музей «Гісторыя гімназічнай адукацыі на тэрыторыі Беларусі», Гімназія № 2 г. Мінска / Museum “History of gymnasium education in Belarus” at Gymnasium No.2, Minsk. Tatsiana F. NAZARENKO & Ekaterina V. KRAVCHENKO
- България / **Bulgaria** – Национален музей на образованието / National Museum of Education, Gabrovo. Maja KARAGIOZOVA & Rumena HRISTOVA
- Hrvatska / **Croatia** –Hrvatski školski muzej / Croatian School Museum, Zagreb; ŠTEFKA BATINIĆ, PhD
- Česka / **Czech Republic** – Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského, Praha / The National Pedagogical Museum and Library of J. A. Comenius, Prague; JAN ŠIMEK, PhD.
- Polska / **Poland** – Muzeum Oświaty im. Prof. Mariana Falskiego w Kuźnicy Grabowskiej (gmina Kraszewice, powiat Ostrzeszów, województwo wielkopolskie) - Museum of Education of Prof. Marian Falski in Kuźnica Grabowska (municipality Kraszewice in Ostrzeszów County, Greater Poland Region); ARTUR CHOWANSKI, Agnieszka CHOWANSKI, Anna GATKOWSKA

authors: museums of education

- Србија / **Serbia** – Педагошки музеј, Београд/
Educational museum, Belgrade –

MAJA NIKOLOVA, MA;

<http://www.pedagoskimuzej.org.rs>

- Slovensko / **Slovakia** – Múzeum školstva a pedagogiky - MŠaP, Bratislava / Museum of Education and Pedagogy (MSaP) Bratislava;
Mgr. MARTINA KOČÍ, MA;

<http://www.msap.sk/>

- Slovenija / **Slovenia** - Slovenski šolski muzej, Ljubljana / Slovenian School Museum;
BRANKO ŠUŠTAR, PhD;

<http://www.ssolski-muzej.si/slo/>

- Україна / **Ukraine** – Педагогічний Музей України, Київ / Pedagogical Museum of Ukraine, Kyiv; Olexander MIKHNO, PhD

& PROF. OLGA SUKHOMLYNSKA

<http://pmu.in.ua/>

authors: researchers from 4 states

- Bosna i Hercegovina / **Bosnia and Herzegovina** – University of Sarajevo & The University of Tuzla; PROF. Snježana ŠUŠNJARA, PhD & Nadina GREBLIVIĆ-LENDO, MA; Adnan TUFEKČIĆ, PhD. <http://www.ff.unsa.ba/index.php/bs>; <http://www.zemaljskimuzej.ba>; <http://muzejsarajeva.ba/>
- Македонија / **Macedonia** – Institute of Pedagogy, Faculty of Philosophy, Ss.Cyril and Methodius University-Skopje; PROF. SUZANA MIOVSKA_SPASEVA, PhD. <http://www.fzf.ukim.edu.mk>
- Crna gora / **Montenegro** – University of Montenegro, The Faculty of Philosophy in Nikšić; PROF. VUČINA ZORIĆ, PhD. <http://www.ff.ucg.ac.me/index.html>
- Россия / **Russia** – Институт стратегии развития образования РАО, Москва & Тульский государственный педагогический университет им. Л.Н. Толстого; Institute for Strategy and Theory of Education of the Russian Academy of Education, Moscow & Tula State Lev Tolstoy Pedagogical University; PROF. VITALY BEZROGOV, PhD & PROF. Ekaterina ROMASHINA, PhD. <http://instrao.ru/index.php/ob-institute>; <http://tsput.ru/english/>

Exhibition - Paths of education ...

Paths of education in the Slavic world

overview - examples – milestones - impression

Етапи на образованието в славянския свят
Paths of education in the Slavic world
БЪЛГАРИЯ / BULGARIA

Национален музей на образованието / National Museum of Education, Gabrovo
<http://www.nmugabrovo.com/>

Шляхі адукацыі ў славянскім свеце
Paths of education in the Slavic world
БЕЛАРУСЬ / BELARUS

Музей «Гісторыя сімвалічнай адукацыі на тэрыторыі Беларусі», Гімназія №2 г. Мінска
Museum "History of gymnasium education in Belarus" at Gymnasium No.2, Minsk
<http://muzeym.gymn2.minsk.edu.by>

- development of literacy,
- significant pedagogues,
- school buildings,
- school lessons,
- textbooks,
- teaching aids & school equipment

Paths of education ...

Belarus

Шляхі адукацыі ў славянскім свеце Paths of education in the Slavic world БЕЛАРУСЬ / BELARUS

Музей «Гісторыя гімназічнай адукацыі на тэрыторыі Беларусі», Гімназія № 2 г. Мінск
 Museum "History of gymnasium education in Belarus" at Gymnasium No.2, Minsk
<http://museum.gym2.minsk.edu.by>

Першыя гімназіі ў Мінску The first grammar schools in Minsk

1. Пачатковы гімназічны навучальны аддзел Гімназіі імя І. Пачынаўскага ў Мінску (1802-1803). - Мінск: Беларускае выданства, 1987.
2. Гімназія імя І. Пачынаўскага ў Мінску. - Мінск: Беларускае выданства, 1987.
3. Гімназія імя І. Пачынаўскага ў Мінску. - Мінск: Беларускае выданства, 1987.
4. Гімназія імя І. Пачынаўскага ў Мінску. - Мінск: Беларускае выданства, 1987.

Фота школьных урокаў Photos of school lessons

11. Урок па гісторыі ў гімназіі імя І. Пачынаўскага ў Мінску (1917 год). - Мінск: Беларускае выданства, 1987.
12. Урок па гісторыі ў гімназіі імя І. Пачынаўскага ў Мінску (1917 год). - Мінск: Беларускае выданства, 1987.
13. Урок па гісторыі ў гімназіі імя І. Пачынаўскага ў Мінску (1917 год). - Мінск: Беларускае выданства, 1987.
14. Урок па гісторыі ў гімназіі імя І. Пачынаўскага ў Мінску (1917 год). - Мінск: Беларускае выданства, 1987.

Беларускія гімназіі ў адпаведнасці з рэвалюцыяй 1917 года Belarusian gymnasiums before and after the February revolution of 1917

1. Беларускія гімназіі ў адпаведнасці з рэвалюцыяй 1917 года. - Мінск: Беларускае выданства, 1987.
2. Беларускія гімназіі ў адпаведнасці з рэвалюцыяй 1917 года. - Мінск: Беларускае выданства, 1987.
3. Беларускія гімназіі ў адпаведнасці з рэвалюцыяй 1917 года. - Мінск: Беларускае выданства, 1987.
4. Беларускія гімназіі ў адпаведнасці з рэвалюцыяй 1917 года. - Мінск: Беларускае выданства, 1987.

Прыклады школьных падручнікаў, дапаможнікаў, пэдагагічнай літаратуры Examples of school textbooks, study guides and educational literature

15. Падручнік па гісторыі ў гімназіі імя І. Пачынаўскага ў Мінску (1917 год). - Мінск: Беларускае выданства, 1987.
16. Падручнік па гісторыі ў гімназіі імя І. Пачынаўскага ў Мінску (1917 год). - Мінск: Беларускае выданства, 1987.
17. Падручнік па гісторыі ў гімназіі імя І. Пачынаўскага ў Мінску (1917 год). - Мінск: Беларускае выданства, 1987.
18. Падручнік па гісторыі ў гімназіі імя І. Пачынаўскага ў Мінску (1917 год). - Мінск: Беларускае выданства, 1987.

Педлагі, настаўнікі, настаўнікі-жарымкі Pedagogues, teachers, female teachers

19. Педлагі, настаўнікі, настаўнікі-жарымкі ў гімназіі імя І. Пачынаўскага ў Мінску (1917 год). - Мінск: Беларускае выданства, 1987.
20. Педлагі, настаўнікі, настаўнікі-жарымкі ў гімназіі імя І. Пачынаўскага ў Мінску (1917 год). - Мінск: Беларускае выданства, 1987.
21. Педлагі, настаўнікі, настаўнікі-жарымкі ў гімназіі імя І. Пачынаўскага ў Мінску (1917 год). - Мінск: Беларускае выданства, 1987.
22. Педлагі, настаўнікі, настаўнікі-жарымкі ў гімназіі імя І. Пачынаўскага ў Мінску (1917 год). - Мінск: Беларускае выданства, 1987.

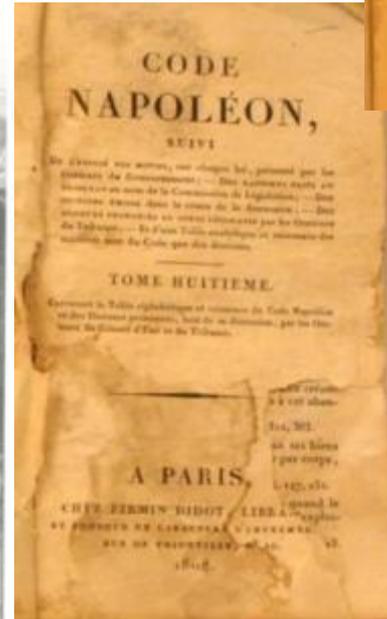
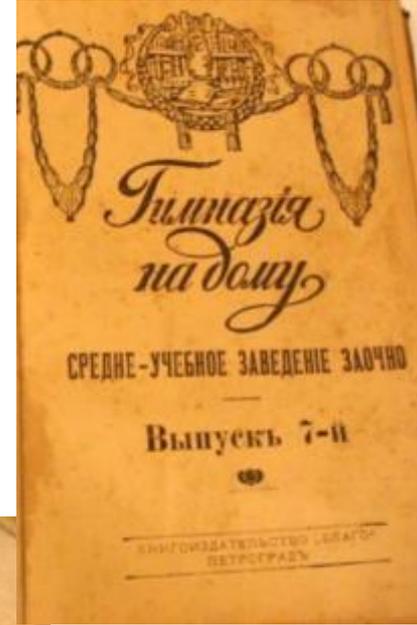
Прыклады настаўніцкага матэрыялу і школьнага абсталявання Examples of teaching aids and school equipment

23. Настаўніцкі матэрыял і школьнае абсталяванне ў гімназіі імя І. Пачынаўскага ў Мінску (1917 год). - Мінск: Беларускае выданства, 1987.
24. Настаўніцкі матэрыял і школьнае абсталяванне ў гімназіі імя І. Пачынаўскага ў Мінску (1917 год). - Мінск: Беларускае выданства, 1987.
25. Настаўніцкі матэрыял і школьнае абсталяванне ў гімназіі імя І. Пачынаўскага ў Мінску (1917 год). - Мінск: Беларускае выданства, 1987.
26. Настаўніцкі матэрыял і школьнае абсталяванне ў гімназіі імя І. Пачынаўскага ў Мінску (1917 год). - Мінск: Беларускае выданства, 1987.

Belarus

- Gymnasium education
- Buildings, language, classrooms
- Textbooks
- Teaching aids

Bosnia and Herzegovina

Putovi obrazovanja u slavenskom svetu
Paths of education in the Slavic world

BOSNA IN HERCEGOVINA / BOSNIA-HERZEGOVINA

Univerzitet u Sarajevu, Filozofski fakultet i Univerzitet u Tuzli / *University of Sarajevo & The University of Tuzla*
<http://www.f.unsa.ba/index.php/bs/> <http://www.zemaljkimuzzej.bs/> <http://muzzejtuzla.ba/>

Počeci pismenosti
Steps in the development of literacy

1. Prva knjiga iz oblasti pravopisa u Bosni i Hercegovini, a prvi pravopis koji je nastao u ovom području, napisao je Branko Ćopić 1918. godine. Knjiga je objavljena u Sarajevu u izdanju "Lice" i sadrži pravopisni dio koji je bio temelj za daljnje pravopisne knjige u ovom području.

2. Prva knjiga iz oblasti grammatike u Bosni i Hercegovini, a prvi grammatički pravopis koji je nastao u ovom području, napisao je Branko Ćopić 1918. godine. Knjiga je objavljena u Sarajevu u izdanju "Lice" i sadrži grammatički pravopisni dio koji je bio temelj za daljnje grammatičke pravopisne knjige u ovom području.

3. Prva knjiga iz oblasti pravopisa u Bosni i Hercegovini, a prvi pravopis koji je nastao u ovom području, napisao je Branko Ćopić 1918. godine. Knjiga je objavljena u Sarajevu u izdanju "Lice" i sadrži pravopisni dio koji je bio temelj za daljnje pravopisne knjige u ovom području.

4. Prva knjiga iz oblasti grammatike u Bosni i Hercegovini, a prvi grammatički pravopis koji je nastao u ovom području, napisao je Branko Ćopić 1918. godine. Knjiga je objavljena u Sarajevu u izdanju "Lice" i sadrži grammatički pravopisni dio koji je bio temelj za daljnje grammatičke pravopisne knjige u ovom području.

Pedagozi, učiteljice i učitelji
Pedagogues, teachers, female teachers

1. Branko Ćopić (1893-1961) je bio jedan od najpoznatijih bosanskohercegovačkih pisara i pedagoških radnika. Njegov doprinos u oblasti pedagoške teorije i prakse je značajan i danas se koristi u obrazovnim institucijama u Bosni i Hercegovini.

2. Branko Ćopić (1893-1961) je bio jedan od najpoznatijih bosanskohercegovačkih pisara i pedagoških radnika. Njegov doprinos u oblasti pedagoške teorije i prakse je značajan i danas se koristi u obrazovnim institucijama u Bosni i Hercegovini.

3. Branko Ćopić (1893-1961) je bio jedan od najpoznatijih bosanskohercegovačkih pisara i pedagoških radnika. Njegov doprinos u oblasti pedagoške teorije i prakse je značajan i danas se koristi u obrazovnim institucijama u Bosni i Hercegovini.

4. Branko Ćopić (1893-1961) je bio jedan od najpoznatijih bosanskohercegovačkih pisara i pedagoških radnika. Njegov doprinos u oblasti pedagoške teorije i prakse je značajan i danas se koristi u obrazovnim institucijama u Bosni i Hercegovini.

Školske zgrade
School buildings

1. Školska zgrada u Sarajevu, koja je jedna od najpoznatijih školskih zgrada u Bosni i Hercegovini. Zgrada je izgrađena u klasičnom stilu i danas se koristi kao školska zgrada.

2. Školska zgrada u Tuzli, koja je jedna od najpoznatijih školskih zgrada u Bosni i Hercegovini. Zgrada je izgrađena u klasičnom stilu i danas se koristi kao školska zgrada.

3. Školska zgrada u Sarajevu, koja je jedna od najpoznatijih školskih zgrada u Bosni i Hercegovini. Zgrada je izgrađena u klasičnom stilu i danas se koristi kao školska zgrada.

4. Školska zgrada u Tuzli, koja je jedna od najpoznatijih školskih zgrada u Bosni i Hercegovini. Zgrada je izgrađena u klasičnom stilu i danas se koristi kao školska zgrada.

Putovi obrazovanja u slavenskom svetu
Paths of education in the Slavic world

BOSNA IN HERCEGOVINA / BOSNIA-HERZEGOVINA

Univerzitet u Sarajevu, Filozofski fakultet i Univerzitet u Tuzli / *University of Sarajevo & The University of Tuzla*
<http://www.f.unsa.ba/index.php/bs/> <http://www.zemaljkimuzzej.bs/> <http://muzzejtuzla.ba/>

Opširniji sadržaji
Further contents

1. Opširniji sadržaji iz oblasti pedagoške teorije i prakse, koji su objavljeni u različitim izdanjima u Bosni i Hercegovini.

2. Opširniji sadržaji iz oblasti pedagoške teorije i prakse, koji su objavljeni u različitim izdanjima u Bosni i Hercegovini.

3. Opširniji sadržaji iz oblasti pedagoške teorije i prakse, koji su objavljeni u različitim izdanjima u Bosni i Hercegovini.

4. Opširniji sadržaji iz oblasti pedagoške teorije i prakse, koji su objavljeni u različitim izdanjima u Bosni i Hercegovini.

Prvi nastup u oblasti pedagoške teorije i prakse
The first publication in the field of pedagogical theory and practice

1. Prvi nastup u oblasti pedagoške teorije i prakse, koji je objavljen u Sarajevu u izdanju "Lice" 1918. godine.

2. Prvi nastup u oblasti pedagoške teorije i prakse, koji je objavljen u Sarajevu u izdanju "Lice" 1918. godine.

3. Prvi nastup u oblasti pedagoške teorije i prakse, koji je objavljen u Sarajevu u izdanju "Lice" 1918. godine.

4. Prvi nastup u oblasti pedagoške teorije i prakse, koji je objavljen u Sarajevu u izdanju "Lice" 1918. godine.

Nastup u oblasti pedagoške teorije i prakse
Appearance in the field of pedagogical theory and practice

1. Nastup u oblasti pedagoške teorije i prakse, koji je objavljen u Sarajevu u izdanju "Lice" 1918. godine.

2. Nastup u oblasti pedagoške teorije i prakse, koji je objavljen u Sarajevu u izdanju "Lice" 1918. godine.

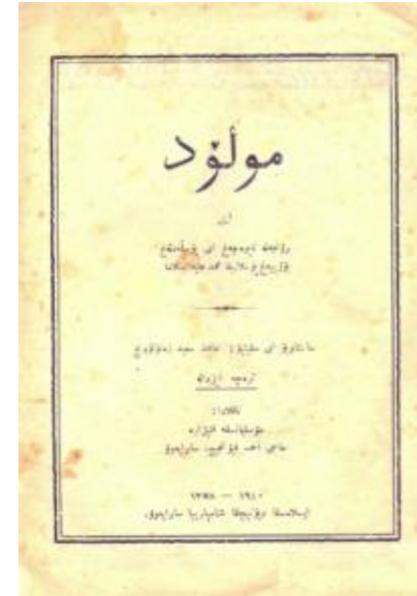
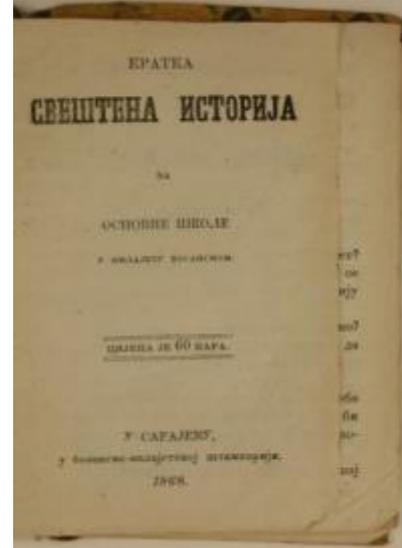
3. Nastup u oblasti pedagoške teorije i prakse, koji je objavljen u Sarajevu u izdanju "Lice" 1918. godine.

4. Nastup u oblasti pedagoške teorije i prakse, koji je objavljen u Sarajevu u izdanju "Lice" 1918. godine.

Bosnia and Herzegovina

- Latin and Cyrillic letters
- „arebica“ - Bosnian language

arabic writting

Paths of education ... exhibition

... Bosnia ... .. Bulgaria

Bulgaria

Етапи на образованието в славянския свят Paths of education in the Slavic world БЪЛГАРИЯ / BULGARIA

Национален музей на образованието / National Museum of Education, Gabrovo
<http://www.nmoge.com/>

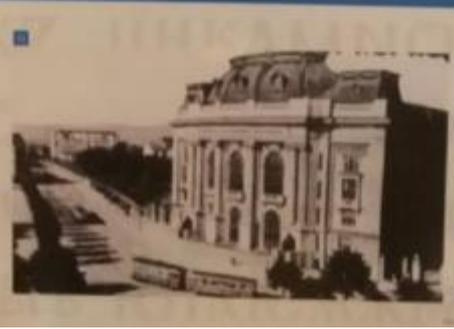
А Б В Г Д Е Ж
З Й К Л М Н О П
Р С Т Ф Х Ц
Ч Щ Ш Ъ Ы Ь
Ю Я ЦА КІА
І К Ц ОУ

Етапи в развитието на грамотността
Steps in the development of literacy

Педагози, учители, учителици и учителски организации
Teachers, teachers, teacher unions and their associations

Училищни сгради
School buildings

Училищни сгради
School buildings

Учебници и педагогическа литература
School textbooks and pedagogical literature

Училищни пособия
Textbooks and school equipment

Bulgaria

- St. Cyril & Methodius
- Glagolitic & Cyrillic letters
- Education supported by rich bulgarian merchants & independent state

А В Г Д Е Ж З
 І ІІ К Л М Н О П
 Р С Т Ѡ Ф Х Ц
 Ч ЦУ Ш Ъ Ы Ь
 Ю ІА ІѦ ІХ ІЯ
 ІЖ Е Ѣ Ѡ Ѣ

† Ɔ Ɔ
 Ɔ Ɔ Ɔ
 Ɔ Ɔ Ɔ Ɔ Ɔ
 Ɔ Ɔ Ɔ Ɔ Ɔ Ɔ
 Ɔ Ɔ Ɔ Ɔ Ɔ Ɔ
 Ɔ Ɔ Ɔ Ɔ Ɔ Ɔ
 Ɔ Ɔ Ɔ Ɔ Ɔ Ɔ

• Gabrovo secondary school 1835
 Sofia University
 Education
 after
 1945

Putovi obrazovanja kod slavenskih naroda Paths of education in the Slavic world HRVATSKA / CROATIA

Hrvatski školski muzej, Zagreb / Croatian School Museum
<http://www.hsmuzej.hr/index.asp>

Počeci pismenosti i prve škole Steps in the development of literacy

1. Prva hrvatskojezična gramatika pismenosti (1727) – gramatika, Zagreb, 1963 / *First Croatian language grammar book (1727) – grammar, Zagreb, 1963*

2. Prva hrvatska pravopisna i gramatička pravilnica (1772) – pravopis, Zagreb, 1949

3. Prva hrvatska pravopisna i gramatička pravilnica u Valjevskoj / *First Croatian grammar and orthography in Valjevo, Pomeranac, 1900*

4. Prva hrvatska pravopisna i gramatička pravilnica u Zagrebu / *First Croatian grammar and orthography in Zagreb, 1774*

5. Prva hrvatska pravopisna i gramatička pravilnica u Zagrebu / *First Croatian grammar and orthography in Zagreb, 1774*

6. Prva hrvatska pravopisna i gramatička pravilnica u Zagrebu / *First Croatian grammar and orthography in Zagreb, 1774*

Školska nastava School lessons

1. Školska nastava / *School lessons*

2. Školska nastava / *School lessons*

3. Školska nastava / *School lessons*

4. Školska nastava / *School lessons*

5. Školska nastava / *School lessons*

6. Školska nastava / *School lessons*

Pedagozi, učiteljice i učitelji Pedagogues, teachers, female teachers

1. Učitelji i učiteljice / *Teachers and female teachers*

2. Učitelji i učiteljice / *Teachers and female teachers*

3. Učitelji i učiteljice / *Teachers and female teachers*

4. Učitelji i učiteljice / *Teachers and female teachers*

5. Učitelji i učiteljice / *Teachers and female teachers*

6. Učitelji i učiteljice / *Teachers and female teachers*

Učbenici i pedagoška literatura School textbooks and pedagogical literature

1. Učbenici i pedagoška literatura / *School textbooks and pedagogical literature*

2. Učbenici i pedagoška literatura / *School textbooks and pedagogical literature*

3. Učbenici i pedagoška literatura / *School textbooks and pedagogical literature*

4. Učbenici i pedagoška literatura / *School textbooks and pedagogical literature*

5. Učbenici i pedagoška literatura / *School textbooks and pedagogical literature*

6. Učbenici i pedagoška literatura / *School textbooks and pedagogical literature*

Školske zgrade School buildings

1. Školske zgrade / *School buildings*

2. Školske zgrade / *School buildings*

3. Školske zgrade / *School buildings*

4. Školske zgrade / *School buildings*

5. Školske zgrade / *School buildings*

6. Školske zgrade / *School buildings*

Nastavna sredstva i školska oprema Teaching aids and school equipment

1. Nastavna sredstva i školska oprema / *Teaching aids and school equipment*

2. Nastavna sredstva i školska oprema / *Teaching aids and school equipment*

3. Nastavna sredstva i školska oprema / *Teaching aids and school equipment*

4. Nastavna sredstva i školska oprema / *Teaching aids and school equipment*

5. Nastavna sredstva i školska oprema / *Teaching aids and school equipment*

6. Nastavna sredstva i školska oprema / *Teaching aids and school equipment*

Croatia

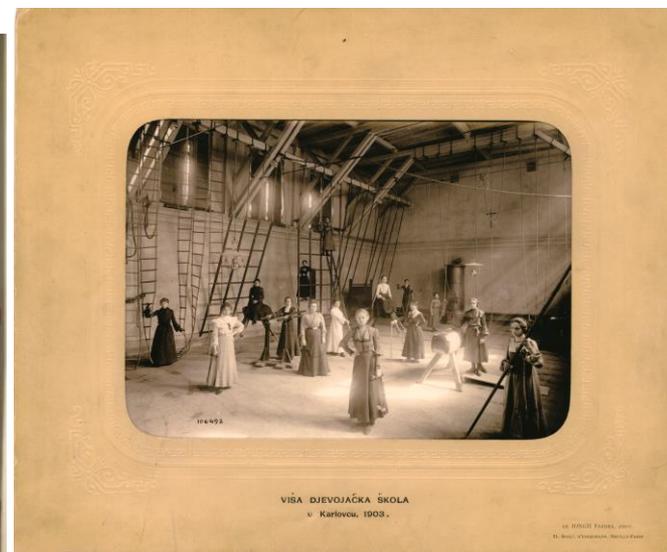
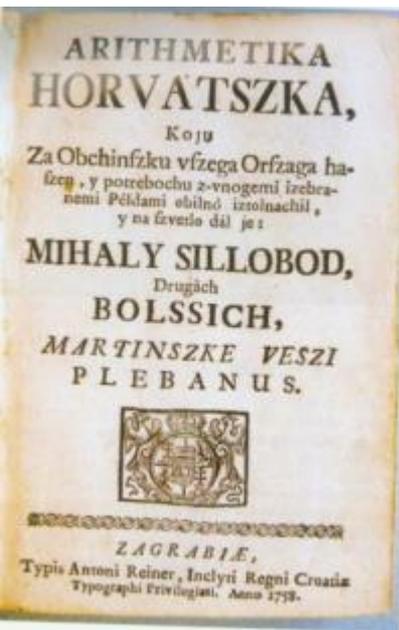
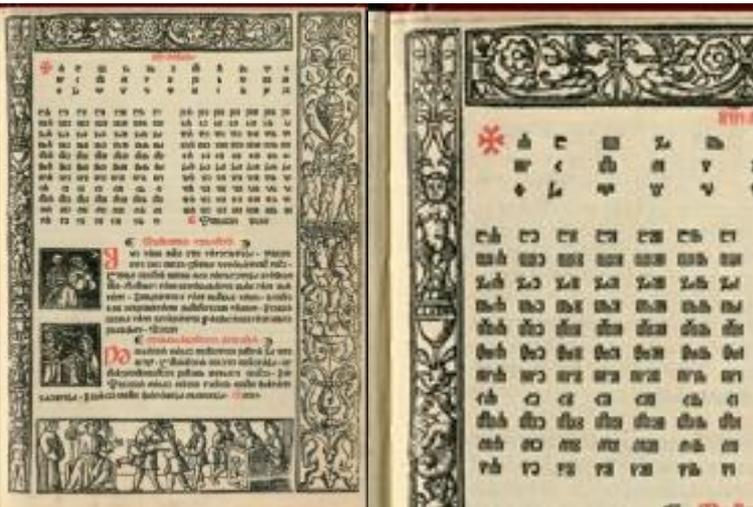
Croatia

- First Croatian glagolitic Primer 1527
- Croatian math textbook 1758

Jezuits Gymnasium in Zagreb 1607

HPKZ pedagogical society

Classrooms –
teaching ambients

Cesty vzdělání ve slovanském světě Paths of education in the Slavic world ČESKO / CZECH REPUBLIC

Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského, Praha / The National Pedagogical Museum and Library of J. A. Comenius, Prague
http://www.npmk.cz/muzeum

Meziny ve vývoji vzdělanosti Steps in development of literacy

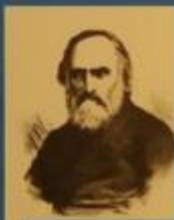
1. První písmo 17. století (First letters 17th century) (1623) - First letters of the alphabet, 1623, by Jan Blahoslav.
2. První učebnice 17. století (First textbooks 17th century) (1623) - First textbook, 1623, by Jan Blahoslav.
3. První učebnice 18. století (First textbooks 18th century) (1707) - First textbook, 1707, by Jan Blahoslav.

První učebnice 17. století (First letters 17th century) (1623) - First letters of the alphabet, 1623, by Jan Blahoslav.

Pedagogové, učitelé a učitelky Pedagogues, teachers, female teachers

1. První učebnice 17. století (First letters 17th century) (1623) - First letters of the alphabet, 1623, by Jan Blahoslav.
2. První učebnice 18. století (First textbooks 18th century) (1707) - First textbook, 1707, by Jan Blahoslav.
3. První učebnice 19. století (First textbooks 19th century) (1800) - First textbook, 1800, by Jan Blahoslav.
4. První učebnice 20. století (First textbooks 20th century) (1900) - First textbook, 1900, by Jan Blahoslav.

Školní budovy School buildings

1. První učebnice 17. století (First letters 17th century) (1623) - First letters of the alphabet, 1623, by Jan Blahoslav.
2. První učebnice 18. století (First textbooks 18th century) (1707) - First textbook, 1707, by Jan Blahoslav.
3. První učebnice 19. století (First textbooks 19th century) (1800) - First textbook, 1800, by Jan Blahoslav.
4. První učebnice 20. století (First textbooks 20th century) (1900) - First textbook, 1900, by Jan Blahoslav.

Czech Republic

Školní třídy a vyučování School lessons

1. První učebnice 17. století (First letters 17th century) (1623) - First letters of the alphabet, 1623, by Jan Blahoslav.
2. První učebnice 18. století (First textbooks 18th century) (1707) - First textbook, 1707, by Jan Blahoslav.
3. První učebnice 19. století (First textbooks 19th century) (1800) - First textbook, 1800, by Jan Blahoslav.
4. První učebnice 20. století (First textbooks 20th century) (1900) - First textbook, 1900, by Jan Blahoslav.

Učebnice a pedagogická literatura School textbooks and pedagogical literature

1. První učebnice 17. století (First letters 17th century) (1623) - First letters of the alphabet, 1623, by Jan Blahoslav.
2. První učebnice 18. století (First textbooks 18th century) (1707) - First textbook, 1707, by Jan Blahoslav.
3. První učebnice 19. století (First textbooks 19th century) (1800) - First textbook, 1800, by Jan Blahoslav.
4. První učebnice 20. století (First textbooks 20th century) (1900) - First textbook, 1900, by Jan Blahoslav.

TABULKA NUMERALS	
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6
7	7
8	8
9	9
10	10
11	11
12	12
13	13
14	14
15	15
16	16
17	17
18	18
19	19
20	20
21	21
22	22
23	23
24	24
25	25
26	26
27	27
28	28
29	29
30	30
31	31
32	32
33	33
34	34
35	35
36	36
37	37
38	38
39	39
40	40
41	41
42	42
43	43
44	44
45	45
46	46
47	47
48	48
49	49
50	50
51	51
52	52
53	53
54	54
55	55
56	56
57	57
58	58
59	59
60	60
61	61
62	62
63	63
64	64
65	65
66	66
67	67
68	68
69	69
70	70
71	71
72	72
73	73
74	74
75	75
76	76
77	77
78	78
79	79
80	80
81	81
82	82
83	83
84	84
85	85
86	86
87	87
88	88
89	89
90	90
91	91
92	92
93	93
94	94
95	95
96	96
97	97
98	98
99	99
100	100

Učební pomůcky a vybavení škol Teaching aids and school equipment - Teaching aids

1. První učebnice 17. století (First letters 17th century) (1623) - First letters of the alphabet, 1623, by Jan Blahoslav.
2. První učebnice 18. století (First textbooks 18th century) (1707) - First textbook, 1707, by Jan Blahoslav.
3. První učebnice 19. století (First textbooks 19th century) (1800) - First textbook, 1800, by Jan Blahoslav.
4. První učebnice 20. století (First textbooks 20th century) (1900) - First textbook, 1900, by Jan Blahoslav.

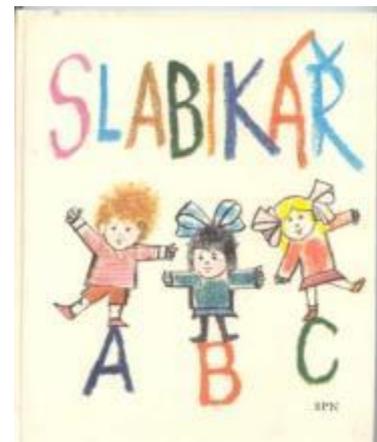
Czech Republic

- From Comenius ...
- Multiplication table 1762
- & textbooks; classrooms 19/20 century

TABULA NUMERARIA.

Semel	1	est	1	quinquies	5	sunt	25
bis	2	sunt	4	quinquies	6	sunt	30
bis	3	sunt	6	quinquies	7	sunt	35
bis	4	sunt	8	quinquies	8	sunt	40
bis	5	sunt	10	quinquies	9	sunt	45
bis	6	sunt	12	quinquies	10	sunt	50
bis	7	sunt	14	sexies	6	sunt	36
bis	8	sunt	16	sexies	7	sunt	42
bis	9	sunt	18	sexies	8	sunt	48
bis	10	sunt	20	sexies	9	sunt	54
ter	3	sunt	9	sexies	10	sunt	60
ter	4	sunt	12	septies	7	sunt	49
ter	5	sunt	15	septies	8	sunt	56
ter	6	sunt	18	septies	9	sunt	63
ter	7	sunt	21	septies	10	sunt	70
ter	8	sunt	24	octies	8	sunt	64
ter	9	sunt	27	octies	9	sunt	72
ter	10	sunt	30	octies	10	sunt	80
quater	4	sunt	16	nonies	9	sunt	81
quater	5	sunt	20	nonies	10	sunt	90
quater	6	sunt	24	decies	10	sunt	100
quater	7	sunt	28	decies	100	sunt	1000
quater	8	sunt	32	decies	100	sunt	1000
quater	9	sunt	36				
quater	10	sunt	40				

Патеките на образованието кај словенските народи

Paths of education in the Slavic world

МАКЕДОНИЈА / MACEDONIA

Институт за педагогика, Филозофски факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје
 Institute of Pedagogy, Faculty of Philosophy, St. Cyril and Methodius University-Skopje
<http://www.fpf.ukim.edu.mk>

Историските на македонското школство и просвета

Beginnings of the Macedonian education

1. Св. Кирил и Методиј, основачи на македонското христијанство и просвета.

2. Декларација за македонската азбука „Кирилица“ од 1824 година, издадена од Митрополитот на Македонија, Методиј Поповиќ.

3. Список на македонските училишта од 1828 година, издаден од Митрополитот на Македонија, Методиј Поповиќ.

4. Црква „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, основана во 1824 година.

Педагози и учители

Pedagogues and teachers

1. Димитар Миладиновски (1828-1880), македонски просветен деец и педагог. Основал првото македонско училиште во Скопје (1858) и основал првото македонско педагошко училиште во Скопје (1860).

2. Димитар Миладиновски (1828-1880), македонски просветен деец и педагог. Основал првото македонско училиште во Скопје (1858) и основал првото македонско педагошко училиште во Скопје (1860).

3. Митрополит Методиј Поповиќ (1824-1880), македонски просветен деец и педагог. Основал првото македонско училиште во Скопје (1858) и основал првото македонско педагошко училиште во Скопје (1860).

Настава во училиштето

School lesson

1. Настава во училиштето во Скопје (1858).

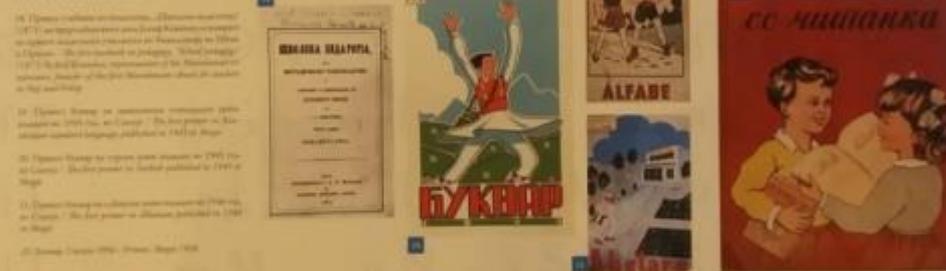
2. Настава во училиштето во Скопје (1858).

3. Настава во училиштето во Скопје (1858).

4. Настава во училиштето во Скопје (1858).

Учебници

School textbooks

1. Скопска гимназија (1858).

2. Алфабе (1858).

3. Буквар (1858).

4. Буквар (1858).

Училишни згради

School buildings

1. Училишна зграда во Скопје (1858).

2. Училишна зграда во Скопје (1858).

3. Училишна зграда во Скопје (1858).

4. Училишна зграда во Скопје (1858).

Наставни средства и училишна опрема

Teaching aids and school equipment

1. Наставни средства и училишна опрема (1858).

2. Наставни средства и училишна опрема (1858).

3. Наставни средства и училишна опрема (1858).

FYR Macedonia

- From time St. Clement of Ohrid (ca. 840 – 916),
- first writing ... to textbooks after 1945 in Macedonian,
- Albanian, Turkish
- Turkish

Македонска (одриска) азбука:

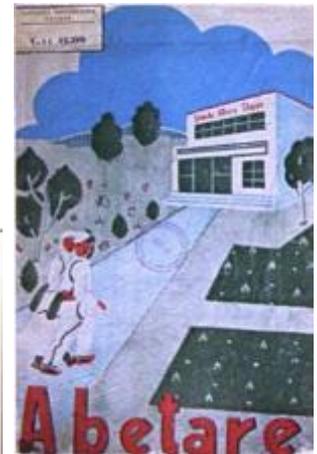
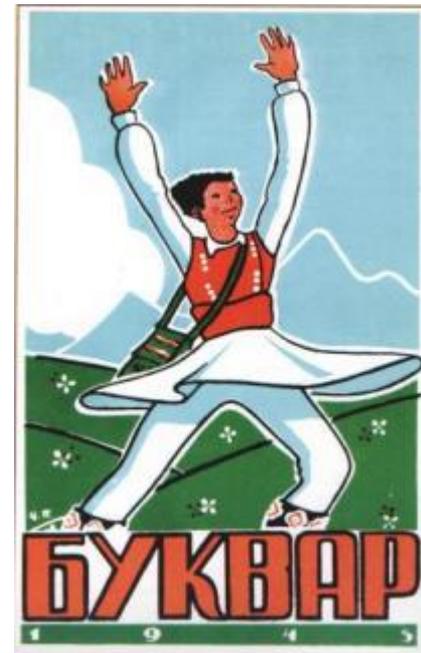
Ѡ ѡ	Ѣ ѣ	Ѥ ѥ	Ѧ ѧ	Ѩ ѩ	Ѭ ѭ
Ѯ ѯ	Ѱ ѱ	Ѳ ѳ	Ѵ ѵ	Ѷ ѷ	Ѹ ѹ
Ѻ ѻ	Ѽ ѽ	Ѿ ѿ	Ѽ ѽ	ѿ ѻ	ѿ ѻ
ѿ ѻ	ѿ ѻ	ѿ ѻ	ѿ ѻ	ѿ ѻ	ѿ ѻ
ѿ ѻ	ѿ ѻ	ѿ ѻ	ѿ ѻ	ѿ ѻ	ѿ ѻ
ѿ ѻ	ѿ ѻ	ѿ ѻ	ѿ ѻ	ѿ ѻ	ѿ ѻ

Македонска старобугарска кирилица:

Ѧ	Ѣ	Ѩ	Ѧ	Ѧ	Ѧ
Ѧ	Ѧ	Ѧ	Ѧ	Ѧ	Ѧ
Ѧ	Ѧ	Ѧ	Ѧ	Ѧ	Ѧ
Ѧ	Ѧ	Ѧ	Ѧ	Ѧ	Ѧ
Ѧ	Ѧ	Ѧ	Ѧ	Ѧ	Ѧ
Ѧ	Ѧ	Ѧ	Ѧ	Ѧ	Ѧ

Македонска современна кирилица:

Аа	Бб	Вв	Гг	Дд	Ѓѓ
Ее	Жж	Зз	Сс	Нн	Ѕѕ
Кк	Лл	Љљ	Мм	Нн	Нн
Оо	Пп	Рр	Сс	Тт	Кк
Уу	Фф	Хх	Цц	Чч	Шш
Шш					

Montenegro

Putevi obrazovanja u slavenskom svetu Paths of education in the Slavic world CRNA GORA / MONTENEGRO

Univerzitet Crne Gore, Filozofski fakultet u Nikšiću / University of Montenegro, The Faculty of Philosophy in Nikšić,
<http://www.faug.ac.me/index.html>

1

MONTENEGRO

UNIVERZITET CRNE GORE

Koraci u razvoju pismenosti Steps in development of literacy

1. Prvi koraci u razvoju pismenosti u Crnoj Gori su bili povezani sa uspostavljanjem škole u Cetinju 1813. godine. U to vreme se koristilo ćirilicu kao pismo.

2. U toku 19. i 20. veka nastaju škole u drugim delovima Crne Gore. U ovom periodu se koristi latinica kao pismo.

3. U toku 20. veka nastaju škole u drugim delovima Crne Gore. U ovom periodu se koristi latinica kao pismo.

1

2

3

4

1 Pedagogi, nastavnici, nastavnice

2 Pedagogues, teachers, female teachers

1

2

3

4

1 Skolske zgrade School buildings

Putevi obrazovanja u slavenskom svetu Paths of education in the Slavic world CRNA GORA / MONTENEGRO

Univerzitet Crne Gore, Filozofski fakultet u Nikšiću / University of Montenegro, The Faculty of Philosophy in Nikšić,
<http://www.faug.ac.me/index.html>

1 Školske zgrade i School buildings

1. Školske zgrade u Crnoj Gori su nastajale u 19. i 20. veku. U ovom periodu se koristilo latinica kao pismo.

2. U toku 20. veka nastaju škole u drugim delovima Crne Gore. U ovom periodu se koristi latinica kao pismo.

1 Školski udžbenici i pedagoška literatura School textbooks and pedagogical literature

1. Prvi školski udžbenici u Crnoj Gori su nastali u 19. veku. U ovom periodu se koristilo ćirilicu kao pismo.

2. U toku 20. veka nastaju školski udžbenici u drugim delovima Crne Gore. U ovom periodu se koristi latinica kao pismo.

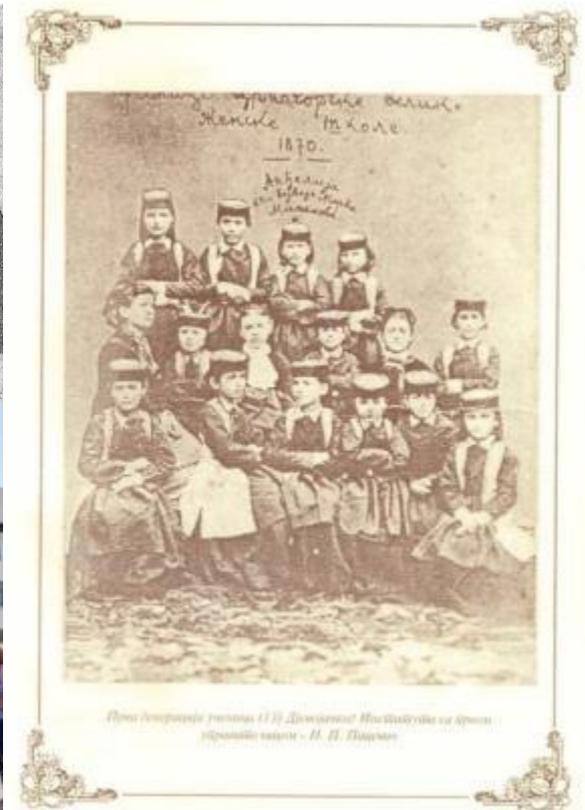
1 Nastavni sredstva i školski pribor (uobičajeno) Teaching aids and school equipment

1. Nastavni sredstva i školski pribor u Crnoj Gori su nastajali u 19. i 20. veku. U ovom periodu se koristilo latinica kao pismo.

2. U toku 20. veka nastaju nastavni sredstva i školski pribor u drugim delovima Crne Gore. U ovom periodu se koristi latinica kao pismo.

Montenegro

- From the end of 15th century, Ochoich 1493/94
- Girls school 1870
- Textbook 1897
- First kindergarten, 1903
- Modern school building

Ścieżki edukacji w świecie Słowian Paths of education in the Slavic world POLSKA / POLAND

Muzeum Literatyr im. Prof. Mariana Falkiego w Kulinicy Grabowskiej (gmina Kraszewice, powiat Ostrowiec, województwo wielkopolskie)
Museum of Education of Marian Falki in Kulinica Grabowska (municipality Kraszewice in Ostrowiec County, Greater Poland Voivodeship)

<https://www.muzupolski.pl/arc.pl/muzeum-kultury/110113.html> https://www.kraszewice.pl/osp/pl_start.asp?typ=13&id=0&nazwa=311&artku=72&dzia=artykul

Etapy kształcenia umiejętności czytania i pisania Steps in the development of literacy

1. Dokumentacja z zachowania i zmiennych doświadczeń z wypracowania i czytania. Tabela 1228.22.2.2. - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977) - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977) and the beginning of the 20th century.
2. Zbiórki z wypracowań i wypracowań z wypracowaniami. Prace z wypracowań. Tabela 1228.22.2.2. - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977) - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977).
3. Zbiórki z wypracowań i wypracowań z wypracowaniami. Prace z wypracowań. Tabela 1228.22.2.2. - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977) - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977).
4. Zbiórki z wypracowań i wypracowań z wypracowaniami. Prace z wypracowań. Tabela 1228.22.2.2. - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977) - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977).
5. Zbiórki z wypracowań i wypracowań z wypracowaniami. Prace z wypracowań. Tabela 1228.22.2.2. - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977) - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977).
6. Zbiórki z wypracowań i wypracowań z wypracowaniami. Prace z wypracowań. Tabela 1228.22.2.2. - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977) - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977).

Poland

Lekcje i zajęcia w szkole School lessons

7. Szkolne lekcje i zajęcia w szkole. Tabela 1228.22.2.2. - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977) - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977).
8. Szkolne lekcje i zajęcia w szkole. Tabela 1228.22.2.2. - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977) - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977).
9. Szkolne lekcje i zajęcia w szkole. Tabela 1228.22.2.2. - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977) - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977).
10. Szkolne lekcje i zajęcia w szkole. Tabela 1228.22.2.2. - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977) - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977).
11. Szkolne lekcje i zajęcia w szkole. Tabela 1228.22.2.2. - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977) - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977).
12. Szkolne lekcje i zajęcia w szkole. Tabela 1228.22.2.2. - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977) - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977).

Pedagodzy, nauczycielki i nauczyciele Pedagogues, teachers, female teachers

13. Pedagodzy, nauczycielki i nauczyciele. Tabela 1228.22.2.2. - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977) - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977).
14. Pedagodzy, nauczycielki i nauczyciele. Tabela 1228.22.2.2. - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977) - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977).
15. Pedagodzy, nauczycielki i nauczyciele. Tabela 1228.22.2.2. - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977) - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977).
16. Pedagodzy, nauczycielki i nauczyciele. Tabela 1228.22.2.2. - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977) - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977).
17. Pedagodzy, nauczycielki i nauczyciele. Tabela 1228.22.2.2. - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977) - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977).
18. Pedagodzy, nauczycielki i nauczyciele. Tabela 1228.22.2.2. - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977) - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977).

Podręczniki szkolne i literatura pedagogiczna School textbooks and pedagogical literature

19. Podręczniki szkolne i literatura pedagogiczna. Tabela 1228.22.2.2. - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977) - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977).
20. Podręczniki szkolne i literatura pedagogiczna. Tabela 1228.22.2.2. - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977) - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977).
21. Podręczniki szkolne i literatura pedagogiczna. Tabela 1228.22.2.2. - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977) - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977).
22. Podręczniki szkolne i literatura pedagogiczna. Tabela 1228.22.2.2. - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977) - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977).
23. Podręczniki szkolne i literatura pedagogiczna. Tabela 1228.22.2.2. - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977) - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977).
24. Podręczniki szkolne i literatura pedagogiczna. Tabela 1228.22.2.2. - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977) - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977).

Budynki szkolne School buildings

25. Budynki szkolne. Tabela 1228.22.2.2. - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977) - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977).
26. Budynki szkolne. Tabela 1228.22.2.2. - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977) - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977).
27. Budynki szkolne. Tabela 1228.22.2.2. - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977) - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977).
28. Budynki szkolne. Tabela 1228.22.2.2. - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977) - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977).
29. Budynki szkolne. Tabela 1228.22.2.2. - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977) - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977).
30. Budynki szkolne. Tabela 1228.22.2.2. - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977) - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977).

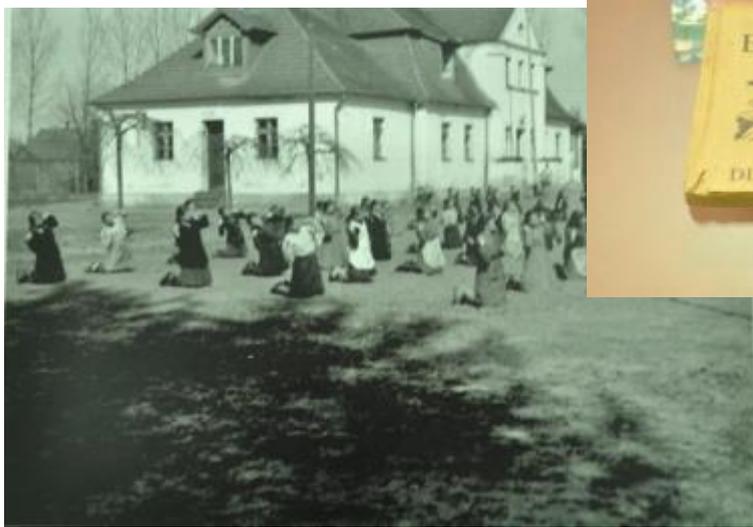

Pomoc i wyposażenie szkolne Teaching aids and school equipment

31. Pomoc i wyposażenie szkolne. Tabela 1228.22.2.2. - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977) - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977).
32. Pomoc i wyposażenie szkolne. Tabela 1228.22.2.2. - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977) - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977).
33. Pomoc i wyposażenie szkolne. Tabela 1228.22.2.2. - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977) - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977).
34. Pomoc i wyposażenie szkolne. Tabela 1228.22.2.2. - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977) - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977).
35. Pomoc i wyposażenie szkolne. Tabela 1228.22.2.2. - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977) - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977).
36. Pomoc i wyposażenie szkolne. Tabela 1228.22.2.2. - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977) - "Prace z wypracowań dla wczesnej nauki czytania. Etap 1" (1977).

Poland

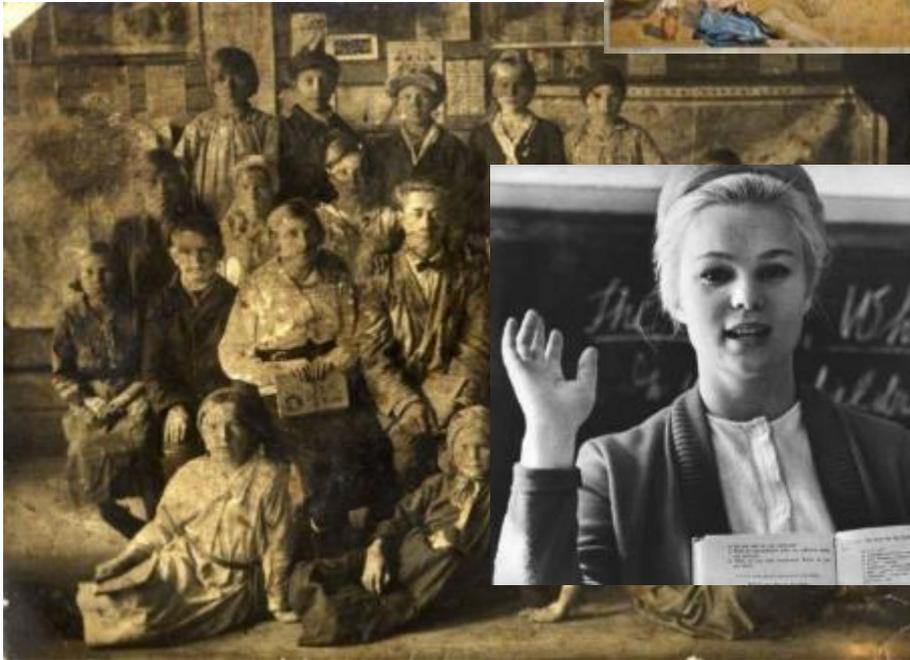
- Primary school education
- Textbooks of Prof Marian Falski, first 1910
- Collection of school exercise books
- School uniform

Russia

- Activities against aliteration
- Teachers & women teachers
- Rural education and schools in towns

Serbia

Писменост
Literacy

1. *Српски језик* (Serbian language) - *Српски језик* (Serbian language)

2. *Српски језик* (Serbian language) - *Српски језик* (Serbian language)

3. *Српски језик* (Serbian language) - *Српски језик* (Serbian language)

4. *Српски језик* (Serbian language) - *Српски језик* (Serbian language)

Педагози
Pedagogues

1. *Бранко Стојановић* (Branco Stojanović) - *Бранко Стојановић* (Branco Stojanović)

2. *Јован Стојановић* (Jovan Stojanović) - *Јован Стојановић* (Jovan Stojanović)

3. *Михаило Стојановић* (Mihailo Stojanović) - *Михаило Стојановић* (Mihailo Stojanović)

4. *Петар Стојановић* (Petar Stojanović) - *Петар Стојановић* (Petar Stojanović)

Шкољске зградe
School building

1. *Шкољска зграда* (School building) - *Шкољска зграда* (School building)

2. *Шкољска зграда* (School building) - *Шкољска зграда* (School building)

3. *Шкољска зграда* (School building) - *Шкољска зграда* (School building)

Путеви образовања у славјенском свету
Paths of education in the Slavic world

СРБИЈА / SERBIA

Педагошки центар, Београд / Pedagogical center, Belgrade / Educational center, Belgrade
<http://www.pedagogicalcenter.org.rs>

Ученици
Students

1. *Ученици* (Students) - *Ученици* (Students)

2. *Ученици* (Students) - *Ученици* (Students)

3. *Ученици* (Students) - *Ученици* (Students)

4. *Ученици* (Students) - *Ученици* (Students)

Уџбеници
Textbooks

1. *Уџбеник* (Textbook) - *Уџбеник* (Textbook)

2. *Уџбеник* (Textbook) - *Уџбеник* (Textbook)

3. *Уџбеник* (Textbook) - *Уџбеник* (Textbook)

4. *Уџбеник* (Textbook) - *Уџбеник* (Textbook)

Шкољска опрема
School equipment

1. *Шкољска опрема* (School equipment) - *Шкољска опрема* (School equipment)

2. *Шкољска опрема* (School equipment) - *Шкољска опрема* (School equipment)

3. *Шкољска опрема* (School equipment) - *Шкољска опрема* (School equipment)

4. *Шкољска опрема* (School equipment) - *Шкољска опрема* (School equipment)

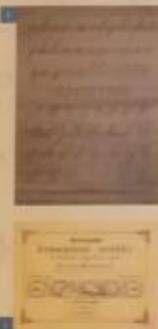
Serbia

- Miroslav's Gospel, 12th century
- Arrival of St. Nicholas at school, Peć, 1673/74
- School buildings & Realschool in Belgrad
- Boys and girls at school;
Textbook and reading for beginners
School equipment – welcome in museum

Cesty vzdelávania v slovanskom svete
Paths of education in the Slavic world
SLOVENSKO / SLOVAKIA

Múzeum školsťva a pedagogiky - MSaP, Bratislava / *Museum of Education and Pedagogy (MSaP) Bratislava*
<http://www.msap.sk/>

Gramotnosť
Literacy

1. Prvá učebnica slovenského jazyka z roku 1802 - Prvá učebnica slovenského jazyka.
2. Prvá učebnica slovenského jazyka z roku 1802 - Prvá učebnica slovenského jazyka.
3. Prvá učebnica slovenského jazyka z roku 1802 - Prvá učebnica slovenského jazyka.
4. Prvá učebnica slovenského jazyka z roku 1802 - Prvá učebnica slovenského jazyka.

Pedagógovia
Pedagogues

1. Dr. Jozef Škultéty (1853-1928) - Prvý slovenský profesor na Vysokom učenístve v Bratislave.
2. Jozef Škultéty (1853-1928) - Prvý slovenský profesor na Vysokom učenístve v Bratislave.
3. Jozef Škultéty (1853-1928) - Prvý slovenský profesor na Vysokom učenístve v Bratislave.
4. Jozef Škultéty (1853-1928) - Prvý slovenský profesor na Vysokom učenístve v Bratislave.

Školské budovy
School buildings

1. Prvá školská budova v Bratislave z roku 1802 - Prvá školská budova v Bratislave.
2. Prvá školská budova v Bratislave z roku 1802 - Prvá školská budova v Bratislave.
3. Prvá školská budova v Bratislave z roku 1802 - Prvá školská budova v Bratislave.
4. Prvá školská budova v Bratislave z roku 1802 - Prvá školská budova v Bratislave.

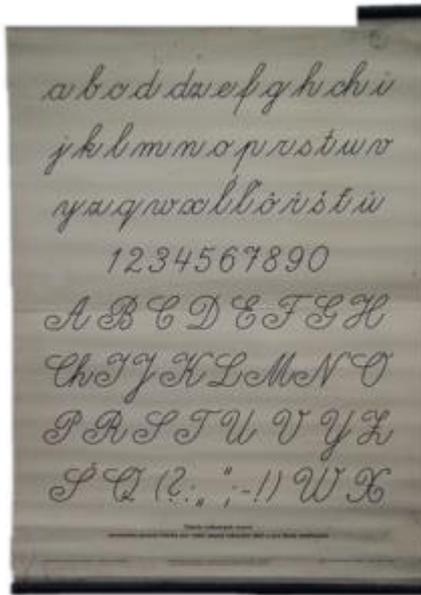

Slovakia

Slovakia

- Development in Hungarian part of Habsburg monarchy
- Slate with chalk & wall chart
- Selected pedagogues
- School buildings to the modern time

Slovenia

Poti izobraževanja v slovanskem svetu

Paths of education in the Slavic world

SLOVENIJA / SLOVENIA

Slovenski folklorni muzej, Ljubljana / Slovenian School Museum
<http://www.folklori-muzej.si/dot/>

Koraki v razvoju pismenosti

Steps in the development of literacy

1. Prvi slovenski tiskani učbenik, ki vsebuje slovenski besednjak, je bil izdan leta 1787. Njegov avtor je bil Janez Vajkard Topič. Učbenik je bil namenjen slovenskim otrokom in je vseboval besednjak, pravljice in druge vsebine, ki so bile priljubljene med otroki. Učbenik je bil izdan v Ljubljani pri tiskarni J. V. C. Križevičevih.

2. Prvi slovenski tiskani učbenik, ki vsebuje slovenski besednjak, je bil izdan leta 1807. Njegov avtor je bil Janez Vajkard Topič. Učbenik je bil namenjen slovenskim otrokom in je vseboval besednjak, pravljice in druge vsebine, ki so bile priljubljene med otroki. Učbenik je bil izdan v Ljubljani pri tiskarni J. V. C. Križevičevih.

3. Prvi slovenski tiskani učbenik, ki vsebuje slovenski besednjak, je bil izdan leta 1827. Njegov avtor je bil Janez Vajkard Topič. Učbenik je bil namenjen slovenskim otrokom in je vseboval besednjak, pravljice in druge vsebine, ki so bile priljubljene med otroki. Učbenik je bil izdan v Ljubljani pri tiskarni J. V. C. Križevičevih.

Učbeniki in pedagoški besedila

School textbooks and pedagogical literature

1. Prvi slovenski tiskani učbenik, ki vsebuje slovenski besednjak, je bil izdan leta 1787. Njegov avtor je bil Janez Vajkard Topič. Učbenik je bil namenjen slovenskim otrokom in je vseboval besednjak, pravljice in druge vsebine, ki so bile priljubljene med otroki. Učbenik je bil izdan v Ljubljani pri tiskarni J. V. C. Križevičevih.

2. Prvi slovenski tiskani učbenik, ki vsebuje slovenski besednjak, je bil izdan leta 1807. Njegov avtor je bil Janez Vajkard Topič. Učbenik je bil namenjen slovenskim otrokom in je vseboval besednjak, pravljice in druge vsebine, ki so bile priljubljene med otroki. Učbenik je bil izdan v Ljubljani pri tiskarni J. V. C. Križevičevih.

3. Prvi slovenski tiskani učbenik, ki vsebuje slovenski besednjak, je bil izdan leta 1827. Njegov avtor je bil Janez Vajkard Topič. Učbenik je bil namenjen slovenskim otrokom in je vseboval besednjak, pravljice in druge vsebine, ki so bile priljubljene med otroki. Učbenik je bil izdan v Ljubljani pri tiskarni J. V. C. Križevičevih.

Solske stavbe kot palače znanja

School buildings as palaces of knowledge

1. Prvi slovenski tiskani učbenik, ki vsebuje slovenski besednjak, je bil izdan leta 1787. Njegov avtor je bil Janez Vajkard Topič. Učbenik je bil namenjen slovenskim otrokom in je vseboval besednjak, pravljice in druge vsebine, ki so bile priljubljene med otroki. Učbenik je bil izdan v Ljubljani pri tiskarni J. V. C. Križevičevih.

2. Prvi slovenski tiskani učbenik, ki vsebuje slovenski besednjak, je bil izdan leta 1807. Njegov avtor je bil Janez Vajkard Topič. Učbenik je bil namenjen slovenskim otrokom in je vseboval besednjak, pravljice in druge vsebine, ki so bile priljubljene med otroki. Učbenik je bil izdan v Ljubljani pri tiskarni J. V. C. Križevičevih.

3. Prvi slovenski tiskani učbenik, ki vsebuje slovenski besednjak, je bil izdan leta 1827. Njegov avtor je bil Janez Vajkard Topič. Učbenik je bil namenjen slovenskim otrokom in je vseboval besednjak, pravljice in druge vsebine, ki so bile priljubljene med otroki. Učbenik je bil izdan v Ljubljani pri tiskarni J. V. C. Križevičevih.

Poti izobraževanja v slovanskem svetu

Paths of education in the Slavic world

SLOVENIJA / SLOVENIA

Slovenski folklorni muzej, Ljubljana / Slovenian School Museum
<http://www.folklori-muzej.si/dot/>

Učbeniki in pedagoški besedila

School textbooks and pedagogical literature

1. Prvi slovenski tiskani učbenik, ki vsebuje slovenski besednjak, je bil izdan leta 1787. Njegov avtor je bil Janez Vajkard Topič. Učbenik je bil namenjen slovenskim otrokom in je vseboval besednjak, pravljice in druge vsebine, ki so bile priljubljene med otroki. Učbenik je bil izdan v Ljubljani pri tiskarni J. V. C. Križevičevih.

2. Prvi slovenski tiskani učbenik, ki vsebuje slovenski besednjak, je bil izdan leta 1807. Njegov avtor je bil Janez Vajkard Topič. Učbenik je bil namenjen slovenskim otrokom in je vseboval besednjak, pravljice in druge vsebine, ki so bile priljubljene med otroki. Učbenik je bil izdan v Ljubljani pri tiskarni J. V. C. Križevičevih.

3. Prvi slovenski tiskani učbenik, ki vsebuje slovenski besednjak, je bil izdan leta 1827. Njegov avtor je bil Janez Vajkard Topič. Učbenik je bil namenjen slovenskim otrokom in je vseboval besednjak, pravljice in druge vsebine, ki so bile priljubljene med otroki. Učbenik je bil izdan v Ljubljani pri tiskarni J. V. C. Križevičevih.

Solske stavbe kot palače znanja

School buildings as palaces of knowledge

1. Prvi slovenski tiskani učbenik, ki vsebuje slovenski besednjak, je bil izdan leta 1787. Njegov avtor je bil Janez Vajkard Topič. Učbenik je bil namenjen slovenskim otrokom in je vseboval besednjak, pravljice in druge vsebine, ki so bile priljubljene med otroki. Učbenik je bil izdan v Ljubljani pri tiskarni J. V. C. Križevičevih.

2. Prvi slovenski tiskani učbenik, ki vsebuje slovenski besednjak, je bil izdan leta 1807. Njegov avtor je bil Janez Vajkard Topič. Učbenik je bil namenjen slovenskim otrokom in je vseboval besednjak, pravljice in druge vsebine, ki so bile priljubljene med otroki. Učbenik je bil izdan v Ljubljani pri tiskarni J. V. C. Križevičevih.

3. Prvi slovenski tiskani učbenik, ki vsebuje slovenski besednjak, je bil izdan leta 1827. Njegov avtor je bil Janez Vajkard Topič. Učbenik je bil namenjen slovenskim otrokom in je vseboval besednjak, pravljice in druge vsebine, ki so bile priljubljene med otroki. Učbenik je bil izdan v Ljubljani pri tiskarni J. V. C. Križevičevih.

- From first writing with latin letters, cca 1000; role of Protestants 1550 first book and textbook Abecedarium, Cathecism. Pedagogues & buildings

Slovenia

- School museum with teaching aids, library, archives collection, journal School Chronicle, documentation and active lessons in (grand) grand mothers' classroom ...

Ukraine

- Педагогічний Музей України, Київ / Pedagogical Museum of Ukraine, Kyiv

Ukraine

- Education in Kievan Rus' (11th-13th century)
- Pedagogues & school buildings
- Excellent photos of classrooms & lessons e.g. on astronomy
- Textbooks, incl. ABC book written by poet Taras Shevchenko (1861)

This exhibition presents an initiative for a **wider international collaboration**. It opens up the possibility for a greater social relevance also with the **connection of the history of education** in Slavic speaking countries with Romanic and Germanic linguistic areas and Hungarian, cultural influences of the Roman and the Byzantine Empire and its successors and multilingualism in Europe.

Museums of education can show the importance of native languages and the respect for other languages and cultures.

Thanks to all museums & participants of this project!

Branko Šuštar, PhD., museum councillor, Ljubljana,
Slovenski šolski muzej / Slovenian School Museum,
the national museum of education
& Historical Association of Slovenia

